

- **Zákony z iniciatívy občanov**

Ústava stanovuje nový mechanizmus, umožňujúci priamy podnet zo strany občanov v prípade, že ich počet dosiahol najmenej jeden milión a pochádzajú z významného počtu členských štátov. Tento nový mechanizmus umožňuje vyzvať Komisiu, aby predložila zákonodarnej moci návrh zákona, ktorý považujú za potrebný.

- **Posilnená úloha národných parlamentov**

Transparentná činnosť Rady umožní národným parlamentom ľahšie monitorovať stanoviská ich vlád v Rade. Mechanizmus **včasného varovania** im umožní priamo ovplyvňovať legislatívny proces. Prostredníctvom neho budú informovaní o každej novej iniciatíve Komisie. Ak tretina z nich konštatuje, že návrh poruší princíp subsidiarity, Komisia musí návrh prehodnotiť.

K čomu zaväzuje ústava?

- **Vstup do Únie: povinnosť rešpektovať Úniu**

Ak sa európsky štát chce stať členom Únie, musí **rešpektovať jej hodnoty**.

- **Vstup nového štátu**

Na vstup nového štátu je potrebné **jednomyselné** rozhodnutie Rady, schválenie zo strany Európskeho parlamentu a ratifikácia dohody o prístupení všetkými členskými štátmi.

- **Dočasné pozastavenie práv v prípade porušenia hodnôt Únie**

Európska rada môže jednomyselným rozhodnutím a po schválení Európskym parlamentom konštatovať, že dochádza k **vážnemu** a trvalému porušovaniu **hodnôt Únie** zo strany členského štátu. Na základe toho Rada môže dočasne pozastaviť práva členského štátu.

- **Začlenenie možnosti vystúpenia členského štátu z Únie**

Novým pravidlom zavedeným ústavou je, že každý členský štát sa v súlade s vlastnými ústavnými pravidlami môže rozhodnúť pre **vystúpenie z Únie**. V tomto prípade jeho vzťahy bude upravovať dohoda uzavretá medzi ním a Úniou.

Kedy ústava nadobudne platnosť?

- **Nadobudnutie platnosti ústavy**

Ústavná zmluva stanovuje jej ratifikáciu všetkými členskými štátmi v súlade s ich vlastnými pravidlami (schválenie parlamentom a/alebo referendum). Ak ju do dvoch rokov po podpise ratifikujú len štyri pätiny členských štátov, Európska rada túto otázku prehodnotí.

EURO INFO

Informácie o Európskej únii môžete získať osobne v **EURO INFO CENTRE** na Štefánikovej ulici č. 2 v Bratislave v pracovných dňoch od 8.00 do 18.00 h.

Na internetových stránkach:

<http://www.euroinfo.gov.sk>

<http://europa.eu.int/constitution>

<http://europarl.eu.int>

Môžete zavolať aj na tieto bezplatné infolinky:

- do Bruselu v slovenskom jazyku:

EUROPE DIRECT

00 800 6 7 8 9 10 11

- pre volania v sieti **SLOVAK TELECOM:**

0800 103 104

- pre volania v sieti **ORANGE SLOVENSKO:**

38 76

EUROPSKY PARLAMENT

Leták bol vydaný pre Euro info servis Úradu vlády SR a žiadaným spôsobom nezaväzuje európske inštitúcie. Text letáka vychádza z publikácií vydaných Európskou úniou.

ÚSTAVA pre európskych občanov

Prečo európska ústava?

Európska ústava je dôležitou etapou zjednocovania Európy. Je to medzinárodná zmluva, vypracovaná s cieľom reagovať na výzvy novej Európy – Európy 25 členských štátov a 450 miliónov obyvateľov; Európy demokratickej, transparentnej, efektívnej a slúžiacej Európanom.

Načo európska ústava, keď Slovensko už ústavu má?

Európska ústava nahrádza jediným textom existujúce základné európske zmluvy.

Európska ústava nenahrádza ústavy európskych krajín. Existuje spolu s nimi a má svoje opodstatnenie a svoju autonómiu. Európska ústava definuje kontext, v rámci ktorého môže Európska únia konať. Európa má odlišný inštitucionálny systém ako národné štáty (Európska komisia, Európsky parlament, Rada ministrov, Európska rada, Súdny dvor európskych spoločenstiev, atď.). Európska ústava sa uplatňuje na celom území EÚ.

► Ako vyzerá ústava?

- Prvá časť obsahuje ustanovenia, ktoré definujú Úniu, jej **ciele, kompetencie, rozhodovacie postupy a inštitúcie**.
- **Charta základných práv**, ktorá bola slávnostne vyhlásená na zasadnutí Európskej rady v Nice v roku 2000, bola začlenená do európskej ústavy a tvorí jej druhú časť.
- Tretia časť ústavy je venovaná **politikám** a činnostiam Únie a preberá mnoho ustanovení súčasných zmlúv.
- Štvrtá časť obsahuje záverečné ustanovenia, medzi nimi **postupy prijatia a revíziu** ústavy.

► Čo nám ústava prinesie?

► Hodnoty a ciele Únie

- **Európska ústava** zakladá Európsku úniu, úniu občanov a štátov Európy. Táto Únia je **otvorená** všetkým **európskym štátom**, ktoré rešpektujú jej hodnoty a usilujú sa o ich spoločné presadzovanie.
- Ústava vyjadruje hodnoty, na ktorých je veľká Únia založená: zachovávanie **ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu**, ako aj dodržiavanie ľudských práv. Tieto hodnoty platia v spoločnosti, v ktorej vládne **pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita, rovnosť medzi mužmi a ženami**.
- **Voľný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu**, ako aj **sloboda usadiť sa** sú zaručené na celom území Únie. Ústava zakazuje akúkoľvek **diskrimináciu** na základe **štátnej príslušnosti**.
- Cieľom Únie je **presadzovať mier, vlastné hodnoty a blahobyt jej národov**. Únia ponúka svojim občanom priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a jednotný trh so slobodnou a nenarušenou hospodárskou súťažou.
- Únia sa usiluje **o trvalo udržateľný rozvoj** Európy založený na vyváženom hospodárskom raste, cenovej stabilite, sociálnom trhovom hospodárstve s vysokou schopnosťou konkurencie, vysokej úrovni ochrany a zlepšení kvality životného prostredia.

- Podporuje **vedecký a technický pokrok**.
- Bojuje proti **sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a presadzuje spravodlivosť a sociálnu ochranu, rovnoprávnosť medzi pohlaviami, solidaritu medzi generáciami** a ochranu **práv detí**.
- Únia podporuje hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a solidaritu medzi členskými štátmi.
- Únia musí rešpektovať rovnosť členských štátov pred ústavou. Musí tiež rešpektovať **národnú identitu** členských štátov vrátane miestnej a regionálnej autonómie. Musí rešpektovať aj **základné funkcie štátu**, najmä zabezpečenie územnej celistvosti, zachovanie verejného poriadku a národnej bezpečnosti.
- Členské štáty nebudú prijímať také opatrenia, ktoré by mohli ohroziť uskutočňovanie cieľov zakotvených v ústave.
- Ústava a právo prijaté Úniou pri výkone kompetencií, ktoré jej boli udelené, majú prednosť pred národným právom členských štátov.

► Európske občianstvo

- Občianstvo Únie dopĺňa štátne občianstvo členských štátov, ale nenahrádza ho.

- Ústava jasne stanovuje práva, ktoré vyplývajú z občianstva v Únii: **právo na slobodný pohyb a pobyt, právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu a vo voľbách do miestnej samosprávy, právo na diplomatickú a konzulárnu ochranu, petičné právo vo vzťahu k Európskemu parlamentu, právo obrátiť sa na ombudsmana a na inštitúcie v jednom z oficiálnych jazykov Únie**, ako aj na odpoveď v tom istom jazyku.

► Základné práva

- Charta základných práv je neodlučiteľnou súčasťou európskej ústavy.
- Ústava sa stáva prelomovým dokumentom, ktorým si Únia zabezpečila vlastný **zoznam práv**.
- Inštitúcie, orgány a agentúry Únie sú povinné rešpektovať práva zakotvené v tejto charte. Tieto záväzky sa vzťahujú aj na členské štáty pri uplatňovaní legislatívy Európskej únie. Súdny dvor dohliada na dodržiavanie charty.
- Obsah charty je obširnejší ako **Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd**, podpísaný 4. novembra 1950 v Ríme a ratifikovaný všetkými členskými štátmi Únie. Kým dohovor sa obmedzuje na ochranu občianskych a politických práv, charta zahŕňa aj právo na dobrú správu vecí verejných, sociálne práva pracujúcich, ochranu osobných údajov, alebo bioetiku.

► Legitímna a demokratická Únia

- **Demokratická účasť ako základný kameň Únie**
Ústava prvýkrát stanovuje **demokratické základy** Únie a posilňuje ich konkrétnu podobu.
- **Ako zlepšiť demokratickú účasť**
Ústava obsahuje nové záväzky pre inštitúcie, ktoré sa týkajú **konzultácie s občianskou spoločnosťou, transparentnosti, prístupu k dokumentom a ochrany osobných údajov**. V ústave je zakotvená úloha **sociálnych partnerov**. Únia udržiava pravidelný dialóg s cirkvami a nekonfesionálnymi organizáciami.